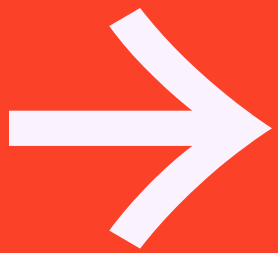

10 *ANBEFALINGER* FRA

AARHUS
KOMMUNES
KUNSTRÅD

KUNSTRÅDET ANBEFALER

Kultur er velfærd. En by, der tilbyder sine borgere og besøgende et rigt og mangfoldigt kulturliv fremmer dannelse, nysgerrig åbenhed, trivsel, medborgerskab og sammenhængskraft.

I en samtid med stigende polarisering, ensomhed, krige, klimatiske og humanitære katastrofer, trivsels- og informationskriser, vaklende demokratier og svigtende tillid til verdenssamfundets og nationers institutioner er kunst og kultur vigtigere end nogensinde. Det er kunsten og kulturen, der sanseliggør os som mennesker og forbinde os til hinanden. Det, der gør, at vi som by kan favne forskellige stemmer og udtryk. Det, der nuancerer den offentlige samtale og understøtter demokratiet.

Med ti anbefalinger til kulturpolitikken i Aarhus Kommune ønsker vi i Kunstrådet at vise veje til, hvordan kunsten og kulturen bør varetages som kritisk infrastruktur. Anbefalingerne er arbejdet frem efter en inddragende proces under medvirken af et repræsentativt udvalg af kommunens kunstnere og kulturaktører, heriblandt Aarhus Kommunes Billedkunstråd og Musikråd.

Kunstrådet, maj 2025

Evrin Citirikkaya, Lars Worm, Karen Nordentoft, Kim Grønborg, Mette Rønne & Noa Kjærsgaard Hansen

01

PULJER GENBESØGT

Kunstrådet anbefaler, at den samlede *bevilling til de frie midler øges markant* – herunder bevillingsrammerne for Kulturudviklingspuljen (KUP), Puljen til flerårigt basis-tilskud, Honorarstøtteordningen og Musikpuljen. Samtidigt bør der indføres en differentiering i mulighederne for støttetildeling fra KUP og Musikpuljen til *enkeltstående og tilbagevendende projekter*.

De frie midler er under pres. I KUP er det aktuelt kun muligt at støtte cirka en tredjedel af de indkomne ansøgninger og i Musikpuljen kun en fjerdedel. Dertil kommer, at det er sjældent er mulighed for at dække reelle støttebehov. Alt for mange stærke idéer går enten tabt eller presses uhensigtsmæssigt. Samtidigt går en stor del af puljerne ofte til tilbagevendende begivenheder og programmer af høj kvalitet.

Årelang professionel erfaring med tilbagevendende formater har skabt en *tilsandingseffekt* ind i puljerne, som ikke bør dæmme op for fornyelse. For at puljerne kan anerkende kvalitet og erfaringer anbefales det, at bevillinger kan tildeles for *to-årige perioder* til tilbagevendende formater. En styrkelse og differentiering af puljerne vil sikre bedre balance mellem *kontinuitet* og *ny-skabelse* i kulturlivet.

02

MERE KUNST OG KULTUR UDEN FOR RINGGADEN

Kunstrådet anbefaler at styrke lokale kulturmiljøer med såkaldte *kulturpedeller* samt en *pulje med nye midler til projekter på tværs af bydele*. Således kan der sikres mere social og økonomisk bæredygtig kunst og kultur uden for Ringgaden samt flere samarbejder, der bygger bro mellem mennesker og miljøer, udvikler talentmassen og øger mangfoldigheden i Aarhus' kunst- og kulturliv.

Der er et uudnyttet potentiale i byens demografi, når det kommer til både kulturskabelse og publikumsmobilitet. Der findes utallige tilbud inden for Ringgaden, mens kulturprojekter uden for centrum har sværere ved at finde fodfæste – og gæster. Tilst Læser, Sigrids stue, musik- og kulturfestivalen Centrum Vest samt Containeren i Hjortshøj er få, men gode eksempler på, hvordan et levende og dynamisk kulturliv kræver samarbejder og mere sparring på tværs af byens aktører.

En *kulturpedel* forstås som en allerede etableret aktør i samme bydel, der gennem en øremærket bevilling vil kunne give sparring til nye projekter og aktører i lokalmiljøer. En ny pulje med nye midler, der kun kan søges i et samarbejde mellem minimum to aktører fra forskellige bydele vil derudover åbne både kulturbrugeren og -aktørens øjne for tilbud, muligheder og plads uden for Ringgaden.

03

UDGIFTS- OG BEFOLKNINGSTILVÆKSTREGULERING AF KULTURBUDGETTET

Kunstrådet anbefaler, at *kulturbudgettets poster til kulturinstitutioner og puljer opreguleres, så de følger befolknings-tilvæksten, samt at pris- og lønfremskrivningen fredes*. Uden et løft af udgifterne til det brede, varierede kunst- og kulturliv udhules kernen i det, der rangerer højest på listen over forhold, som gør Aarhus til en god by at bo i. Et bæredygtigt kulturliv, der når ud til flere, skal finansieres.

Aarhus er en populær by. Indbyggertallet i kommunen er steget med ca. 20 pct. de seneste 15 år, hvilket har givet højere skatteindtægter til byen og drevet økonomisk vækst og innovation. Den velfærd, som det eksisterende kulturliv yder til kommunens borgere bør finansieres adækvat med befolknings-tilvæksten. Ikke kun med nye flagskibe, men i bredden, smurt ud på udgifter til det varierede kulturliv; puljer, projekter, små og store institutioner. Kun sådan kan kulturen i Aarhus favne, danne, fornøje og involvere gamle og nye, store og små befolkningsgrupper i kommunen.

Byens popularitet har medført huslejestigninger - også for kunstnere og kulturaktører, privat såvel som for deres arbejdspladser og de venues, de lejer sig ind i. Samtidigt er udgifter til eksterne leverandører, ma-terialer, rejser/ophold steget i takt med inflationen. Løn-nen til bærende kunst- og kulturfaglige er ikke fulgt konsekvent med.

04

BEDRE ADGANG TIL RUM OG FACILITETER

Kunstrådet anbefaler, at Aarhus Kommune *stiller midlertidige og fleksible rum til rådighed som produktions- og præsentationsfaciliteter for kunstnere og kreative aktører* – til priser, der tager højde for deres økonomiske virkelighed- og som en aktiv prioritering af at sikre levende og dynamiske bymiljøer.

Aarhus mangler i dag egnede og betalbare rum til kunstnerisk produktion. Det presser kunstnere og kreative miljøer ud af byen og svækker kulturlivets udvikling. Alligevel står flere bygninger tomme. Når engagerede aktører aktiverer dem, bliver de ikke blot passet på – de bliver til nye, attraktive samlingspunkter for borgere og besøgende. Ved at linke de tomme kvadratmeter med behovet for lokaler, skabes nye muligheder for vækstlaget og professionelle på tværs af kunstarter, der vil styrke kunstneriske økosystemer. Samtidig bør der skabes bedre vilkår for private udlejere, der ønsker at stille lokaler til rådighed for almennyttige, kreative formål.

Den nuværende kulturpolitik indeholder allerede ambitionen, men implementeringen halter, og der mangler gennemsigthed i, hvordan kommunens rum faktisk udbydes. Det kan realiseres effektivt gennem en *igangsættelse af midlertidige BBR-anvendelseskoder, åbne udbudsprocesser på tomme bygninger og et styrket samarbejde mellem Teknik og Miljø og Kulturforvaltningen*.

05

STYRKELSE OG LIGESTILLING AF DE KUNSTFAGLIGE CENTRE

Kunstrådet anbefaler, at *kommunens tilskud til de fire kunstfaglige centre ligestilles* på et niveau svarende til minimum det højeste. Det vil samlet styrke de kunstfaglige centre. Tilskuddene til Aarhus Litteraturcenter og Aarhus Billedkunstcenter er markant lavere end til PROMUS og Performing Arts Platform, uden at der findes væsentlige argumenter for denne ubalance.

Begge centre varetager fagområder præget af udbredt solo-arbejde med et særligt højt antal af professionelle billedkunstnere i byen. Byens forfattere, forlag og øvrige litterære aktører har brug for arbejdspladser, kurser og workshops, og en indsats til understøttelse af læseglæde hos børn, unge og voksne bør styrkes. Billedkunstcenteret flytter til Kunstbyen i Sydhavnen med drift og udvikling af atelierer og et rum for udstillinger og aktiviteter, der skaber en tættere kontakt til det aarhusianske publikum. Behovet for flere ressourcer til netværk og faglige mødesteder er stort.

De kunstfaglige centre har *alle* ”en vigtig rolle som rådgivere, netværksfacilitatorer og stemme for kunstarterne”, som det lyder i Kulturpolitikken. Centrene fremmer kunst- og kulturmiljøer i Aarhus inden for hver deres kunstfaglige område og understøtter både professionalisering og sikring af kritiske masse.

06

VIDENSBASERET KULTURPOLITIK

Kunstrådet anbefaler, at *Aarhus' kulturpolitik* i langt højere grad *baseres på eksisterende viden og data*. Kunst- og kulturlivet producerer løbende analyser, der dokumenterer markante effekter – både økonomisk og i forhold til byens attraktivitet. Rapporten *Culture and Democracy: the evidence* cementerer på europæisk plan kulturens værdi for demokratisk dannelse, nationalt kortlægger Kulturens Analyseinstitut løbende kulturens betydning og senest har Silverlinings 6-by-undersøgelse draget klare konklusioner. Alligevel afspejler investeringen i kulturlivet sjældent dette vidensgrundlag.

Ved at anvende den viden, der allerede findes, kan Aarhus udvikle en mere bæredygtig kulturpolitik og forstærke byens kulturliv. Data giver klare argumenter for investeringer, anerkender kulturlivets bidrag og sikrer dermed bevaringen af bærende miljøer.

Derfor anbefaler vi at *inddrage miljøerne, fagfolkene og dem, der står bag analyserne* – herunder de kunst-faglige centre – i udviklingen og udmøntningen af kulturpolitikken. En politik uden blik for eksisterende viden risikerer at tabe både effekt og legitimitet. Vi har allerede mange af svarene. Nu skal vi bruge dem.

07

MERE KUNST OG KULTUR I SKOLEN

Kunstrådet anbefaler, at der *afsættes flere midler til implementering af kunst- og kulturfagligheder i folkeskolen*. Med inspiration fra det norske projekt Den kulturelle rygsæk, bør tiltag som ULF i Aarhus udvides og styrkes, så alle aarhusianske skoleelever uanset alder årligt møder professionel scenekunst, billedkunst, film, musik og litteratur.

Trivsel blandt børn står højt på den politiske dagsorden, men alt for sjældent bliver kunst og kultur tænkt ind som konkrete redskaber til at styrke trivslen. Kulturministeriets arbejde med en ny kulturkanon er i for høj grad blot definerende og ikke forpligtende nok – der er brug for flere konkrete, professionelle kulturtilbud til alle alderstrin for at skabe bedre trivsel og en mere mangfoldig dannelse.

Et øremærket budget til kunst og kultur i folkeskolen gennem en tværmagistral finansiering vil *øge det kunstneriske fokus i skolebørns hverdag, styrke allerede eksisterende huskunstnerordninger og optimere samarbejdet mellem lærere og kunstnere*. Herudover anbefales det, at en øget brug af kunst og kultur i folkeskolen bør udløse ekstra midler til den enkelte skole.

08

NY HUSKUNSTNERORDNING OG ETABLERINGSSTØTTE TIL UNGE KUNSTNERE

Kunstrådet anbefaler to nye ordninger og legater: *et arbejdslegat til unge kunstnere* samt et forslag om en *huskunstnerordning i Aarhus-regi*, hvor skoler, institutioner, biblioteker og lignende kan søge midler til i en afgrænset periode at lave projekter til alle aldersgrupper i tæt samarbejde med for eksempel en billedkunstner eller forfatter.

Det aarhusianske kulturliv er fyldt med dygtige aktører og kunstnere, der på hver deres måde bidrager til byens kulturliv, økonomi og mangfoldighed. For at sikre en stabil indkomst i et arbejdsliv sammensat af mange forskellige typer opgaver og for at fastholde både talentmasse og etablerede kunstnere i byen, er det derfor altafgørende, at der tænkes i flere økonomiske muligheder og løsninger. Samtidig er det en mulighed for at udnytte det kæmpe potentiale, der allerede findes, til mere kunst og kultur i kommunale institutioner.

Arbejdslegatet til unge kunstnere tænkes som *en etableringsstøtte*, der afhænger af at kunstneren har bopæl i Aarhus Kommune. De nye ordninger og legater kan om nødvendigt etableres i regi af allerede eksisterende puljer, men det anbefales, at de oprettes og kommunikeres særskilt for på den måde også at promovere byens fokus på og interesse i at skabe et bæredygtigt arbejdsliv for den enkelte kunster og aktør.

09

UDVIDELSE AF 1%-REGLEN

Kunstrådet anbefaler at udvide 1%-reglen til også at gælde kommunale anlægsarbejder og at reglen skrues op til en *1,5%-regel*, hvoraf 0,5% kan anvendes til *kunst og kultur* af midlertidig karakter.

Den eksisterende ordning gælder kun bygninger. Ifølge ordningen afsætter kommunen 1% af byggesummen til kunstnerisk udsmykning hver gang, der bygges nyt eller renoveres kommunale bygninger. Med en udvidelse af reglen til at omfatte anlæg, vil for eksempel parker, legepladser, gader og rundkørsler kunne få et kunstnerisk præg. Og med en øget procentsats for både byggeri, renovering og anlægsarbejder vil der opstå et større kunstnerisk og kulturelt mulighedsfelt for udsmykningen eller for lokalt forankret, borgerinddragende levendegørelse af steder og bygninger i forbindelse med indvielser og events.

Kommunen får en stærkere og mere synlig kunstscene, som ikke alene betyder *flere fagligt relevante indtægtsmuligheder* for billedkunstnere, men også *et stærkt brand nationalt*, der vil kunne trække nye kunstnere og borgere til. Med offentlige rum, som er vibrerende, indbydende, tankevækkende og æstetisk gennemtænkte vil byen animere til nysgerrighed, samtaler og stedsligt forankrede møder mellem borgere.

10

LAD MILJØERNE BLOMSTRE

Kunstrådet anbefaler, at *der værnes om byens organisk opståede kunst- og kulturmiljøer*. Faktisk anbefaler vi, at politikere og bureaukrati læner sig tilbage og nyder showet.

Selvgroede miljøer med unikke særkender trækker både udøvende kunstnere og turister til byen. Det er dér, mange originale nye tiltag opstår, og det er derfra, idéer giver genlyd i hele landet. Miljøerne har en afgørende rolle for fastholdelsen af talent i byen grundet billigere lokaler, netværk, kontorfællesskaber, værksteder og lignende, der muliggør kunst- og kulturskabelse og udvikling af brede samarbejder på tværs af kunstarter. Der er plads til eksperimenter og maling på lofterne, teaterproduktioner, som turnerer i hele landet, samt litteratur og musik, der skabes, når mennesker fra forskellige sider af kunsten og samfundet mødes.

Giv plads til de områder. Beskyt dem, så de ikke bliver spist af stigende huslejer, erhverv, bureauer eller parkeringspladser – ellers risikerer vi, at miljøerne punkteres og Aarhus mister noget afgørende og særegent.